

Гребінь-Крушельницька Н.Ю.,
Національна академія внутрішніх справ

**АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОБЛЕМИ
ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ
САМОРЕАЛІЗАЦІЇ**

Входження України до єдиного Європейського та Світового освітнього простору вимагає реформування системи вищої освіти, пошуку механізмів та оптимальних форм реалізації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, підвищення якості якого є неможливим без зміни підходів до особистості, визнання її індивідуальності, створення необхідних і достатніх умов для всебічного її розвитку.

Серед нових наукових підходів, що дають змогу ефективно вирішувати проблему підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі, є акмеологічний підхід, що передбачає вивчення можливостей успішної самореалізації особистості, розкриває її прагнення розвивати індивідуальність, внутрішній потенціал та досягати акме-вершини у своєму розвитку.

Акмеологічний підхід (М. Рибніков, Б. Ананьєв, К. Абульханова-Славська, О. Бодальов, А. Деркач, В. Зазикін, Н. Кузьміна, Л. Рибалко) базується на психолого-педагогічному вивченні можливостей успішної самореалізації особистості, оскільки метою самореалізації є досягнення “акме” (найвищого рівня досконалості).

Науковець Л. Рибалко, у свою чергу, доводить доцільність розробки питань самореалізації особистості на основі загальних акмеологічних положень: метою самореалізації особистості є досягнення акме, яке відбувається в процесі розвитку та саморозвитку; найвищий ступінь самореалізації характеризується професіоналізмом, майстерністю, готовністю до виконання діяльності, тобто певними акме-формами; самореалізація особистості має бути продуктивною, оскільки саме з такої позиції людина розкриває і реалізовує творчий потенціал у діяльності [1, с. 13].

Зростити майбутнього професіонала-правоохоронця як особистість мислячу, самостійну, творчу - є соціальним замовленням сучасного інформаційного суспільства. Уміння працювати з інформацією упродовж життя: здобувати її, переробляти, застосовувати для індивідуального розвитку і самовдосконалення, передавати і, в результаті, - уміння спілкуватися, має стати невід’ємною рисою життя фахівця - професіонала XXI століття.

Таким чином, ідеї педагогічної акмеології корелюють з положеннями особистісно орієнтованого підходу до навчання в контексті досягнення вершин у цілісному розвитку особистості та її подальшій самореалізації в різних сферах життєдіяльності.

Аналіз авторської концепції особистісно орієнтованого навчання І. Якиманської свідчить, що реалізація особистісно орієнтованої системи навчання означає зміну “векторів” в педагогіці: від планування загальної і обов’язкової лінії розвитку для кожного вихованця до його індивідуальної діяльності з урахуванням індивідуальних здібностей, прагнення самовдосконалюватись, розвиватись як особистість. Метою особистісно орієнтованої освіти є виявлення суб’єктного досвіду кожного студента та надання педагогічної підтримки в становленні його індивідуальності, в життєвому самовизначенні, самореалізації [2].

Отже, у процесі підготовки майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної самореалізації вважаємо за доцільне використання в навчально-виховному процесі ВНЗ МВС України особистісно орієнтованих технологій навчання для розвитку пізнавальної активності курсантів з урахуванням принципів суб’єкт-суб’єктної взаємодії.

Дослідниця І. Якиманська переконує, що важливо спочатку вивчити суб’єктний досвід студента, а згодом, спираючись на нього, формувати нові знання. Звідси випливає низка вимог до особистісно орієнтованого навчання:

- у процесі навчання необхідно постійно узгоджувати суб’єктний досвід студентів з науковим змістом набутих знань;
- потрібно активно стимулювати студентів до самоосвіти, саморозвитку та самовираження під час оволодіння новими знаннями;
- необхідно адаптуватися до особистісних особливостей студента, його індивідуальних властивостей, які впливають на навчальну діяльність;
- має бути варіативність технології, тобто навчальний матеріал повинен бути організований так, щоб студент мав можливість вибору під час виконання завдань і використання найбільш значущих для нього способів опрацювання навчального матеріалу;

- потрібно контролювати й оцінювати не лише результат, а й зміни особистості студента, які відбулися в процесі навчання [3, с. 28-29].

У свою чергу, особистісний підхід вимагає від педагога:

- постійного вивчення та знання індивідуальних особливостей особистості, зокрема темпераменту, рис характеру, поглядів, звичок своїх вихованців;

- діагностики та коригування рівня сформованості особистісних якостей, таких як світогляд, мотивація, інтереси, спрямованість особистості, життєві плани;

- заохочення кожного вихованця до посильної діяльності з постійно зростаючими вимогами до нього, що надасть особистості йти вперед випереджальними темпами;

- виявлення та подолання причин, що не дають можливості вихованцю досягти мети особистісного розвитку;

- оперативної зміни обраної особистісної технології на іншій тактиці виховання, якщо вона не дає бажаних результатів;

- максимально спиратися на власну активність особистості;

- самоменеджменту, при чому в разі необхідності допомогти зорієнтуватись вихованцю у меті, методах, формах та напрямках самовиховання та самовдосконалення [2].

Узагальнюючи сказане вище, підкреслимо, що основними принципами кореляції акмеологічного та особистісно орієнтованого підходу до навчання є пріоритет індивідуальності:

врахування індивідуального досвіду і здібностей особистості, її потреби в самореалізації, саморозвитку та визначення змісту освіти рівнем розвитку сучасних технологій, що забезпечує формування професійної компетентності майбутнього фахівця, створення механізмів самоорганізації та самореалізації із закономірностями професійного становлення особистості.

На нашу думку, формування особистісно орієнтованої системи освіти у вищих навчальних закладах МВС України забезпечило б процес визначення внутрішніх потреб, розкриття

мотивів, прагнень курсантів, планування їх індивідуальної діяльності, розкривало б для майбутніх правоохоронців перспективи особистісного розвитку та професійної самореалізації в обраній діяльності, можливості зробити “новий крок” на шляху свого руху в цій системі.

Список використаних джерел

1. Рибалко Л. С. Акмеологічні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Рибалко Л. С.; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. - Х., 2008. - 42 с.

2. Топка О. Особистісно-орієнтований підхід як чинник удосконалення управління процесом виховання в загальноосвітньому навчальному закладі [Електронний ресурс] / О. Топка. - Режим доступу : <http://mp2.umo.edu.ua/wp-content/uploads/>

3. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И. С. Якиманская. - М. : Сентябрь, 1996. - 96 с.